

Länsstyrelsen
Skåne

KUNSKAPSSEMINARIUM

MÄNNISKOHANDEL MED BARN OCH UNGA

MALMÖ, 9 NOVEMBER 2018

Program för dagen

- 10.00-10.20 Introduktion – vad är människohandel?
- 10.20-11.05 Presentation av rapporten "De kan alltid hitta mig"
- 11.05-11.20 *Kort paus*
- 11.20-11.50 Identifiering av barn utsatta för exploatering/människohandel
- 11.50-12.40 Hur jobbar man i Stockholm?
- 12.40-13.30 *Lunch*
- 13.30-13.40 Film: "Lost in migration" (del 2)
- 13.40-14.10 Varför hamnar barn och unga i exploatering och människohandel?
Erfarenheter från möten med barn och unga i riskzon
- 14.10-14.30 *Fika*
- 14.30-15.30 Hur ser samverkan ut i Skåne?
- 15.30-15.40
- 15.40-15.45 Avslutning

Människohandel och människoexploatering

Kammaråklagare Helena Ljunggren
Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Människohandel

4 kap. 1 a § brottsbalken (efter lagändringen 1 juli 2018)

(Första stycket)

Den som, i annat fall än som avses i 1 §, genom

- olaga tvång,
- vilseledande,
- utnyttjande av någons utsatta belägenhet *som allvarligt begränsar personens alternativ*, eller
- annat sådant otillbörligt medel *om det allvarligt begränsar personens alternativ*

rekryterar, transporterar, överför, inhyser eller tar emot en person **i syfte** att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte, döms för människohandel till fängelse i lägst två och högst tio år.

Människohandelns tre rekvisit

1. Otillbörliga medel – används för att få offret att underkasta sig/foga sig

Orsakssamband

2. Handelsåtgärden, dvs åtgärden för genomförandet av själva handeln (t.ex. rekrytering, transport, inhysning)

3. *Syftet* med handelsåtgärden – att offret ska exploateras för visst/vissa ändamål (t.ex. sexuella ändamål, tvångsarbete, annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte). **Faktisk exploatering behöver inte ha kommit till stånd!**

4 kap. 1 a § brottsbalken (forts.)

(Andra stycket)

Den som begår en gärning som avses i första stycket mot en person som inte har fyllt arton år döms för människohandel **även om inte något sådant otillbörligt medel som anges där har använts**. Detta gäller även om den som begår en sådan gärning inte haft uppsåt till men **varit oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte fyllt arton år**.

Är ett brott som avses i första eller andra stycket mindre grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år

Människohandel med barn/unga

1. Krävs inte att gm använt något otillbörligt medel om offret är under 18 år (tillräckligt att gm vidtagit handelsåtgärd och haft ett syfte att exploatera brottsoffret för ett särskilt ändamål)
2. Räcker att gm varit oaktsam i förhållande till brottsoffrets ålder (ett förstärkt straffrättsligt skydd för unga fr.o.m. 1 juli 2018)

Oaktsamhet – vad krävs?

”En person bör normalt sett anses ha varit oaktsam om han eller hon misstänkt att barnet var under arton år, eller i vart fall varit tveksam till om barnet uppnått den åldern, och inte vidtagit någon åtgärd för att klarlägga åldern. Om situationen är den att personen inte ens misstänkt låg ålder kan oaktsamhet i förhållande till åldern ändå anses ha förelegat om han eller hon haft förmåga och tillfälle att vidta åtgärder för att komma till insikt om åldern och det har kunnat begäras av honom eller henne att vidta dessa åtgärder.”

(Prop. 2017/18:123 sid. 58)

Exempel på människohandel med barn/unga

- Prostitution
- Sexuellt utnyttjande i utbyte mot mat och logi
- Barnäktenskap mot betalning
- Tiggeri
- Brottslig verksamhet
- Hushållsarbete
- Krigstjänst (t.ex. Syrien, Afghanistan)

Viktigt! Brottet behöver inte vara gränsöverskridande. Och offrets eventuella samtycke till exploateringen saknar relevans.

Människoexploatering

Nytt brott, infördes 1 juli 2018.

4 kap. 1 b § brottsbalken

Den som, i annat fall än som avses i 1 eller 1 a §, genom olaga tvång, vilseledande eller utnyttjande av någons beroendeställning, skyddslöshet eller svåra situation exploaterar en person i tvångsarbete, arbete under uppenbart orimliga villkor eller tiggeri, döms för *människoexploatering* till fängelse i högst fyra år

4 kap 1 b § brottsbalken (forts.)

Den som begår en gärning som avses i första stycket mot en person som inte har fyllt arton år döms till ansvar även om det inte förekommit något olaga tvång, vilseledande eller utnyttjande av någons beroendeställning, skyddslöshet eller svåra situation.

Detta gäller även om den som begår en sådan gärning inte haft uppsåt till men varit **oaktsam** beträffande omständigheten att den andra personen inte fyllt arton år.

Är ett brott som avses i första eller andra stycket att anse som **grovt**, döms för *grov människoexploatering* till fängelse i lägst två och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen avsett en verksamhet som bedrivits i större omfattning, medfört betydande vinning eller **inneburit ett särskilt hänsynslöst utnyttjande av annan**.

Fallet "E"

- Dom från Svea Hovrätt 2018-07-16, mål B 5221-18
- Kvinna A och man B åtalade för **människohandel** av sin dotter E, född 2002. 13 år när E kom till Sverige från Bulgarien.
- A och B transporterat och inhyst E i syfte att hon skulle exploateras för tiggeri i bl.a. Falun och Borlänge under februari 2016- 11 februari 2018.
- E fick tigga utanför ICA-affärer i stort sett dagligen, från kl. 08 till kl. 19-20. Lämnade mestadels av pengarna till A och B.
- E tiggde för att familjen behövde pengar. "Ibland kändes det bra och ibland dåligt." Kunde inte välja själv. Har ej sagt till A och B att hon inte ville tigga. Lämnade för att hon vill leva ett annat liv, skaffa jobb och körkort och hjälpa familjen i ett senare skede.
- Falu TR: tiggeriet = tvångsarbete
- Svea Hovrätt: tiggeriet = "annan verksamhet i en situation som inneburit nödläge för E". E har befunnit sig i ett nödläge då hon varit helt utelämnad till A och B som exploaterat henne för tiggeri under många timmar i stort sett varje dag i alla väder.
- A och B dömdes för människohandel. Fängelse 2 år.

Vad säger din magkänsla?

- Finns det några tecken på att barnet utsätts för exploatering av någon form eller riskerar att utsättas för exploatering? Hur ser kontexten ut kring barnet?
- Bra att tänka ett steg längre och utanför ramarna. Vad kan ligga bakom barnets mående och agerande förutom de typiska riskfaktorerna?
- Hur uppträder de vuxna kring barnet? Vilken relation har de till barnet? Tänk på att även föräldrar, syskon och andra gärningsmän kan vara gärningsmän.

SLUT

ÅKLAGARMYNDIGHETEN